

En svimlende himmelberetning, der kan tage vejret fra enhver

Mælkevejen fotograferet over en blomstrende rapsmark. Foto fra bogen.

Poul Arnedal 20.12.2022

STJERNEEVENTYR//BOGANMELDELSE – Astrofotografen og foredragsholderen Jakob A. Andersen har skabt et kæmpeværk af en fotobog om himmelrummet og dets stjernehobe, galakser og planeter, som vi aldrig har kunnet opleve det før. Det meste af det, vi ser på nattehimmelen, er stjerner fra vores egen galakse, Mælkevejen, men astrofotografen tager os med milliarder af lysår ud i himmelhvælvet. *Himlen set fra Jorden* er en så svimlende oplevelse, at det kan tage vejret fra enhver, og den fik vores anmelder, Poul Arnedal, til at søge efter helt nye fænomener, da han bevægede sig ud under den frostklare vinterhimmel.

Ved midnatstid i går gik jeg en tur under den frostklare vinterstjernehimme og langt væk fra lysforurenende kilder som gadelamper, julebelysning, tankstationer og lysreklamer.

Det var netop på det tidspunkt, hvor den næsten blodrøde halvmåne steg op over horisonten med sin krumme ryg ned mod skovens trætoppe og den skarptskårne nærmest vandrette kant pegende op mod stjernebilledet Pegasus.

Det var magisk, som en skyfri nattehimmel altid er, men pludselig havde den fået et helt andet og langt mere mangfoldigt perspektiv.

Det var ikke, fordi jeg havde spist sjove svampe ude fra skovbunden eller været forbi Pusher Street

Jeg ved godt, at universet rækker milliarder gange længere ud, end det blotte øje kan se. Men i aftes var det, som om jeg kunne ane fjerne galakser og stjernehobe i de ellers så kendte stjernebilleder. Og kunne månens appelsinfarvede skær mon skyldes den orangefarvede jord, som Apollo-astronauterne oplevede, da de for halvtreds år siden landede på månen?

Nej, det kunne det selvfølgelig ikke. Men forestillingen om at månen rent faktisk har mange farver – omend de er svage – satte fantasien i gang.

Og det var ikke, fordi jeg havde spist sjove svampe ude fra skovbunden eller været forbi Pusher Street. Det var, fordi jeg havde læst – og oplevet billederne – i Jakob A. Andersens pragtværk *Himlen set fra Jorden*.

Hestehovedtågen, som er en sky af støv, gas og over 100 forskellige organiske stoffer og ligger 1.500 lysår væk i stjernebilledet Orion. Foto: Jakob A. Andersen fra bogen *Himlen set fra Jorden*.

Billeder delt af Nasa

Igennem de sidste ti år har astrofotografen Jakob A. Andersen dyrket den helt særlige og krævende disciplin at tage billeder af nattehimlen. Og ikke kun af nattehimlen, sådan som vi andre ser den, men gennem højt specialiserede stjernekikkerter og med en særlig digital teknik, som kan frembringe billeder af fjerne stjernehobe, som ligger op til 321 millioner lysår væk fra Jorden.

Og hvis lys har været så længe undervejs, at det lys, vi kan se på Jakob A. Andersens billede, ”forlod disse fjerne galakser, før de første hvirveldyr gik på land,” her på vores egen planet.

Den danske astrofotografers billeder er af en sådan usædvanlig og exceptionelt god karakter, at flere af dem er blevet delt af den amerikanske rumfartsorganisation Nasa. Nu er en stor del af dem blevet samlet i pragtværket *Himlen set fra Jorden* med forord og kapitelintroduktioner af astrofysiker og professor **Anja C. Andersen** fra Niels Bohr Institutet.

Solen. Som at “kigge direkte ind i Helvede,” skriver astrofotograf Jakob A. Andersen. Foto fra *Himlen set fra Jorden*.

Et helt nyt perspektiv på stjernehimlen

Selvom der er beskrivelser i bogen, som jeg stort set ikke fatter en brik af, så er både billeder og fotografens pædagogiske billedtekster af en så svimlende karakter, at jeg var nødt til midt i nattemørket at lægge mig ned på ryggen i sneen for rigtigt at kunne iagttage Cassiopeia og se, om jeg kunne få øje på *Bobletågen*, som består af ”en kæmpe molekylær sky” af varme gasser fra ”en ung stjerne”, og som ’kun’ befinder sig 7.000–11.000 lysår væk.

Og det var, som om jeg kunne ane stjerneåger, galakser og stjernehobe i det kendte stjernebillede, men det har nok været synsbedrag. Det ændrer dog ikke ved, at bare erkendelsen af at disse fjerne himmelfænomener findes derude bag ved det, vi kan se med vores blotte øje, giver blikket op mod stjernehimlen et helt nyt perspektiv og sug i mellemgulvet efter at have oplevet dem i *Himlen set fra Jorden*.

Hajtågen, som “strækker sig over imponerende 15 lysår, og derfor blegner enhver størrelsessammenligning med vores eget solsystem fuldstændig,” skriver astrofotografen Jakob A. Andersen i sin bog, *Himlen set fra Jorden*.

Som et natmaleri af van Gogh

Ud over at være en fotobog er *Himlen set fra Jorden* også yderst informativ og kan give den forudsætningsløse læser – som fx nærværende anmelder – en faktuel viden om universet og dets sammensætning.

Bogens hovedkapitler er delt op i ”fjerne galakser”, ”mælkevejen”, ”solen”, ”månen” samt ”stjerneåger og kuglehobe”. Her fortælles det, at stort set alle de stjerner, vi umiddelbart kan se på himlen, stammer fra vores egen galakse, Mælkevejen, som vi – fordi Jorden er en del af den – ser ”indefra”. Hvorimod de

fjerne galakser, som vi takket være en avanceret fototeknik kan opleve i bogen, er observeret udefra. Dermed får vi også et indtryk af, hvordan vores egen Mælkevej måske tager sig ud set fra andre galakser.

Kapitlet om vores egen sol, som jo blot er en enkelt ud af flere trillioner stjerner, går tæt på det inferno af en flydende ildkugle bestående af gasser og med skiftende magnetfelter, der bytter om på dens nord- og sydpol. Jakob A. Andersens billeder får umiddelbart en til at tænke på nogle af van Goghs malerier af nattehimlen i en sådan grad, at man skulle tro, at maleren med det afskårne øre selv må have været en Ikaros, der var kommet for tæt vores livgivende stjerne.

Astrofotograf Jakob A. Andersen med noget af sit fotografiske udstyr. Foto fra *Himlen set fra Jorden*.

Må bøje sig i stjernestøvet

Det er et kæmpearbejde, som astrofotografen præsenterer os for i sit værk. Mange af billederne består af adskillige optagelser, som er samlet i ét digitalt behandlet billede, for at vi kan få den optimale oplevelse af himmelobjekterne.

Og når man tænker på, at der maksimalt er 50 nætter om året, hvor det er muligt at tage disse billeder, og at mange af dem har en eksponeringstid på mange timer, fordi lyset er så svagt og kommer så ufatteligt mange lysår væk fra os, må man bøje sig i stjernestøvet for hans arbejde.

Og takket være de mange oplysningsniveauer i bogens tekster er det et værk, som alle kan få en masse ud af. Både vi nærmest forudsætningsløse oplevelseslæsere og de mere professionelle astronorder.

Endelig er der også et afsluttende afsnit, som fortæller, hvad det er for teknikker, Jakob A. Andersen har benyttet sig af både ude under stjernehimlen og i arbejdet med at efterbearbejde billederne.

Og som det vil være nogen bekendt, så uddeler vi ikke stjerner i vores [anmeldelser](#) her på POV International. Og det er heller ikke nødvendigt i

denne her sammenhæng, for her får vi hele stjernehimlen og ikke så lidt til serveret for en vejledende pris på 399,95 kr.

Himlen set fra Jorden

Tekster: Anja C. Andersen og Jakob A. Andersen

Foto: **Jakob A. Andersen**

Omfang: 240 sider

Pris: 399,95 kr.

Forlag: Strandberg Publishing

Bog anmeldelse himmelstjerneruniverset

Poul Arnedal

Poul Arnedal er født i 1947 og har arbejdet med journalistik stort set hele sit voksne liv. I dag er han skribent og portræteredaktør på POV. Som freelancejournalist har han beskæftiget sig med de fleste discipliner og sagsområder inden for